

DET FLYVENDE TÆPPE : 33 : 2017

NORDISKE SPROGLÆRERE: UDLÆNDINGE SKAL HAVE SPROGET OG JOBPARATHEDEN IND MED MOTORSÅVE OG IPADS

Af Peter Villads Vedel og Susanne Hvidtfeldt

Omkring 165 lærere og andre fagfolk fra de nordiske lande satte den 4. – 6. april hinanden stævne på kursuscentret Konventum ved Helsingør. Formålet var at udveksle erfaringer og gode ideer til brug for udviklingen af den beskæftigelsesrettede undervisning for de udlændinge, der ingen eller kun meget lidt skolegang har eller ikke kender det latinske alfabet. Denne gruppe er de seneste år vokset med bl.a. de syriske flygtninge.

Konferencen, der blev organiseret af Dansk og Beskæftigelse i SIRI samt Nordisk Alfaråd, var bygget op omkring oplæg om nye projekter og den seneste forskning. Centralt stod de mange workshops. Her drøftede deltagerne projekterfaringer og anbefalinger til god praksis i den beskæftigelsesrettede undervisning. Én gennemgående anbefaling var at fremelske et tæt og veletableret samarbejde mellem sprogundervisere, kommuner og arbejdspladser.

Læs mere på side 10

GRUNDSKOLE

- side 3 Nyt materiale skal afdække nyankomne og tosprogede elevers kompetencer
Af Tina Lykke Pedersen, pædagogisk konsulent i UVM

GYMNASIALE UDDANNELSER

- side 5 Oprettelser af nyt DSA-forsøgsfag på HF-enkeltfag
Af Hanne Larsen, specialkonsulent

NYHEDER

- side 6 Ny bemanning i SIRI
Af Susanne Hvidtfeldt, SIRI
- side 7 Nyt statsligt tilsyn med visitation og indplacering
Af pædagogisk konsulent Pernille Vinner

INFORMATIONSMØDER, KONFERENCER OG EFTERUDDANNELSER

- side 8 Kurser for undervisere på dansk-uddannelserne udvikles fortsat
Af Helene Thise, adjunkt UCC Videreuddannelse, dansk som andetsprog
- side 9 Supplement til kursuskatalog UCC/KU – Nyt i efteråret 2017
- side 10 Nordiske sproglærere: Udlændinge skal have sproget og jobparathed ind med motorsave og iPads
fortsat fra forsiden ...
- side 12 Nyt program for efteruddannelse af lærere på danskuddannelserne
Af Karen Lund og Natasja T. Kappel Pedersen

OPSLAGSTAVLEN

- side 13 EU projekt sætter fokus på sprogskoles indsats for unge flygtninge i Kastrup
Af Nina Maria Skafte og Lone Bukh Kjær
- side 16 VUF, VoksenUddannelsescenter Frederiksberg, deltager i EU-projektet L2LByTe2.
Af Susan Hilden Otte, Jacob Mackey-Sennels og Tove Rasmussen, VUF

Udgives af Undervisningsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet

Nyhedsbrevet bringer informationer fra følgende uddannelses- og skoleområder:

Danskuddannelse til voksne udlændinge, Grundskole og folkeoplysning, Erhvervsuddannelser, Forberedende voksenundervisning (FVU), Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU), AVU, HF, STX, AVU, HTX samt øvrige tilbud, herunder vejledning.

Det flyvende tæppe udsendes elektronisk 3 gange årligt.
Dette nummer er udsendt juni 2017

Deadline for næste nummer: den 27. oktober 2017

Tilmelding til nyhedsbrevet:

Du kan tilmelde dig 'Det Flyvende Tæppe' via Undervisningsministeriets hjemmeside på adressen: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laeringskonsulenterne/det-flyvende-taeppe>. Nye og gamle nyhedsbreve kan læses her, eller søg Det flyvende tæppe på: www.uvm.dk.

Bidrag til det 'Det Flyvende Tæppe' skal være korrekturlæste og korte, dvs. max 1-2 A4 sider. Redaktionen vil gerne have kommentarer eller forslag til artikler.

Redaktion og kontaktpersoner:

Ann-Cherie Thulstrup, e-post: ann-cherie.thulstrup@stukuvm.dk
Susanne Hvidtfeldt, e-post: SHV@siri.dk
Design: Tingkov Design: marianne@tingkov.dk eller 4123 3934

NYT MATERIALE SKAL AFDÆKKE NYANKOMNE OG TOSPROGEDE ELEVERS KOMPETENCER

Af Tina Lykke Pedersen, pædagogisk konsulent i UVM.

Undervisningsministeriet har igangsat udviklingen af et nyt materiale, der skal støtte skoler og kommune i hurtigt og systematisk at kunne afdække nyankomne tosprogede elevers sproglige og faglige kompetencer samt følge tosprogede elevers fagsproglige udvikling. Materialet vil være frit tilgængeligt og forventes klar til brug fra efteråret 2017.

Viden om elevens kompetencer og forudsætninger

I efteråret 2015 fik Undervisningsministeriet udarbejdet et litteraturstudie om modtagelsestilbud for nyankomne elever. Litteraturstudiet pegede på en række udfordringer i forhold til visitation og afdækning af nyankomne elever:

- Ofte afsættes der ikke de fornødne ressourcer til nyankomne elevers indledende afdækning og visitation til et undervisningstilbud. Dermed er der risiko for, at de nyankomne elever placeres i et tilbud, som enten ikke er det rette, eller at der ikke er skabt det nødvendige solide vidensgrundlag om eleven, der sikrer den bedst mulige undervisning og læring tilpasset elevens behov.

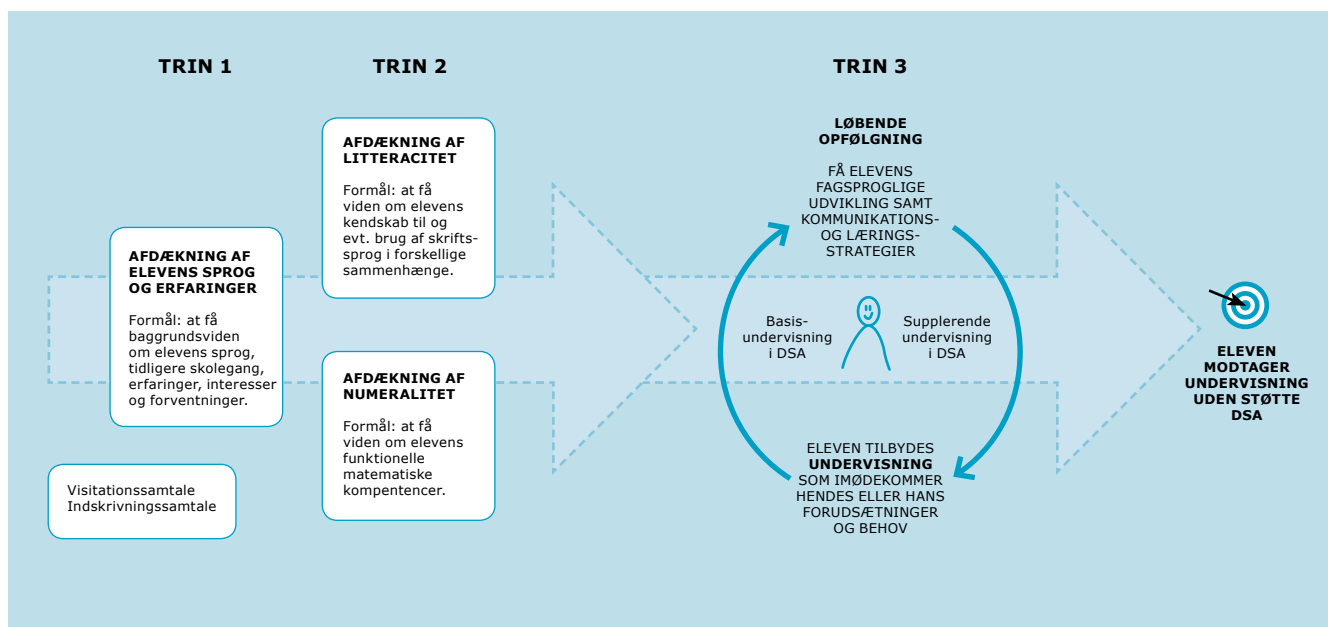
- Der er begrænset viden om og procedurer for elevers overgang fra modtagelsestilbud til almenklasser, og der er efterspørgsel på denne viden i praksis.
- Der er relativt begrænset brug af formaliserede vurderingsredskaber ved nyankomne elevers opstart i skolen.

Det nye afdækningsmateriale skal derfor blandt andet imødekomme disse udfordringer og understøtte, at skolerne kan placere eleven i det rette modtagelsestilbud og hurtigst muligt give eleven en målrettet og individuelt tilpasset undervisning.

Afdækningsmaterialets opbygning

Materialet, som udvikles af Rambøll i samarbejde med UCC, VIA UC, TrygFondens Børneforskningscenter og en række praktikere, består af tre trin:

- Trin 1: Afdækning af elevens sprog og erfaringer
- Trin 2: Afdækning af litteracitet og afdækning af numeralitet
- Trin 3: Løbende opfølgning på elevens fagsproglige udvikling samt kommunikations- og læringsstrategier.

NYT MATERIALE SKAL AFDÆKKE NYANKOMNE OG TOSPROGEDE ELEVERS KOMPETENCER

... fortsat fra forrige side

Materialet kan bruges frem til, at eleven modtager undervisning uden støtte i dansk som andetsprog basis og supplerende.

Afdækningsmaterialet vil være klart til brug i starten af skoleåret 2017/2018 og kan bruges af både folkeskoler, efterskoler og frie skoler. Undervisningsministeriet vil sammen med Rambøll afholde en række regionale informationsseminarer om brug af materialet, som annonceres på læringskonsulenternes hjemmeside.

Kontaktperson

Pædagogisk konsulent Tina Lykke Pedersen
tina.pedersen@stukuvvm.dk – 61 88 47 02

Læs mere om regler for undervisning af dansk som andetsprog i folkeskolen

Undervisningen i dansk som andetsprog skal gives i et omfang og af en varighed, der modsvarer den enkelte elevs forudsætninger og behov jf. bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog. Der er altså behov for at kunne vurdere den enkelte elevs forudsætninger og behov – ved skolestart og løbende. Det gælder både nyankomne, tosprogede elever og øvrige tosprogede elever med sprogstøttebehov.

Hent bekendtgørelsen om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog og vejledning til folkeskolens undervisning af tosprogede elever.

OPRETTELSE AF NYT DSA-FORSØGSFAG PÅ HF-ENKELTFAG

Af Hanne Larsen, specialkonsulent

Undervisningsministeren har besluttet at nedlægge det nuværende forsøgsfag dansk som andetsprog A (dsa A) på hf-enkeltfag og erstatte det med et nyt forsøgsfag med tre niveauer dsa A, B og C. Baggrunden er, at evalueringerne af det nuværende forsøgsfag dsa A, som har været forsøgsfag siden 2008, har vist, at gennemførelse og prøveresultater i faget er lave.

Den gamle forsøgslæreplan for dsa A afskaffes og erstattes af en ny forsøgslæreplan for hvert niveau.

Ministeriet udarbejder en visitationstest, som sammen med en vejledende samtale afgør, hvilket niveau A, B eller C, en kursist skal starte på. Institutionens studievejleder skal afholde samtale og visitationstest.

Forsøgslæreplan og visitationstest vil blive lagt på undervisningsministeriets hjemmeside i løbet af juni måned.

Der vil være progression mellem de tre niveauer og mulighed for at løfte dsa C til B og dsa B til A. Forudsætningen for et løft er dog, at den afsluttende prøve på det givne niveau består. Kursister kan, hvis der ikke er kursistgrundlag for at oprette hold på alle tre niveauer, tilbydes optagelse på det underliggende niveau. Forsøgsfagets C- og B-niveau kan udbydes over et eller to semestre, og A-niveauet kan udbydes over et eller to skoleår.

Hvert af de tre niveauer afsluttes med en mundtlig og skriftlig prøve. Prøven på C-niveau afvikles internt, mens prøverne på A- og B-niveau afvikles som eksterne prøver. Den første eksterne prøve afholdes på B-niveau vinter 2017-18, mens den første eksterne prøve på A-niveau afholdes sommer 2018.

Der stilles krav om, at lærere, der underviser i dsa på hf-enkeltfag, har tilstrækkelige faglige kompetencer i dansk for tosprogede. Der vil derfor blive udarbejdet faglige mindstekrav for forsøgsfaget.

Forsøgsfaget løber foreløbigt over to år (skoleåret 2017/18 og skoleåret 2018/19), og evalueres eksternt i 2019. Derefter vil der blive taget stilling til forsøgsfagets fremtidige status.

NY BEMANDING I SIRI

Af Susanne Hvidtfeldt, SIRI

I løbet af et sidste halve år er der sket et vagtskifte i SIRI på danskområdet og nye er kommet til over de sidste par måneder. Gitte Østergaard-Nielsen og Peter Villads Vedel, som har tegnet danskområdet i SIRI gennem de sidste 20 år, er gået på pension, og herudover er der oprettet to stillinger i forbindelse med nyt tilsyn med indplaceringen på danskuddannelserne.

Det betyder fem nye medlemmer af danskteamet i SIRI:

Susanne Hvidtfeldt, Pædagogisk konsulent

”Jeg har arbejdet med undervisning og undervisningsudvikling inden for dansk som andetsprog i mange år både praktisk og strategisk. Jeg har stor erfaring som sprogunderviser, men har også arbejdet med forskning og kvalitetsudvikling på et mere strategisk plan. I SIRI er det især pædagogiske opgaver omkring danskuddannelserne og efteruddannelse af undervisere, jeg sidder med.”

Cecilie Løsecke Olsen, Pædagogisk konsulent

”Jeg har arbejdet mange år med dansk som andetsprog i sprogcenterregi. Jeg har stor erfaring med undervisning, sprogtestning og udvikling af undervisningsmaterialer til dansk som andetsprog. Desuden har jeg arbejdet med pædagogisk ledelse og administration af danskuddannelserne. I SIRI er jeg prøveansvarlig for Prøve i Dansk 1 og Prøve i Dansk 2, og herudover tovholder på udviklingen af modultest.”

Nikolaj Thorborg, Fuldmægtig

”Jeg har specialiseret mig inden for danskuddannelses- og integrationsområdet. I SIRI understøtter jeg udviklingen af det statslige tilsyn med indplacering på danskuddannelserne og har herudover forskellige administrations- og udviklingsopgaver. Jeg arbejder bl.a. med koblingen mellem dansk og beskæftigelse og med at understøtte at begge indsatser konstruktivt supplerer hinanden.”

Pernille Vinner, Pædagogisk konsulent

”Jeg har arbejdet med dansk som andetsprog på et sprogcenter i mange år. Jeg har haft undervisningsopgaver på alle danskuddannelser bl.a. som virksomhedsforlagt undervisning, udviklet brancherettede kurser og stået for undervisning på efteruddannelsesområdet for sprogskolere. Min hovedopgave i SIRI er udvikling og etablering af det kommende statslige tilsyn med visitation og indplacering på danskuddannelserne, men jeg løser også andre pædagogiske og administrative opgaver.

Asbjørn Nybo, fagkonsulent

”Jeg har i mange år arbejdet med dansk som andetsprog i sprogcenterregi, og i 2010 blev jeg medlem af opgavekommissionen, der producerer danskprøverne. Siden har jeg løbende videreuddannet mig indenfor området sprogtestning og er nu fagkonsulent på området samt prøveansvarlig for sprogpøverne Prøve i Dansk 3 og Studieprøven. Herudover er jeg fag- og prøveansvarlig for ministeriets vidensprøver, blandt andet Indfødsretsprøven og Medborgerskabsprøven.

Susanne Hvidtfeldt

Cecilie Løsecke Olsen

Nikolaj Thorborg

Pernille Vinner

Asbjørn Nybo

NYT STATSLOGT TILSYN MED VISITATION OG INDPLACERING

Af pædagogisk konsulent Pernille Vinner

SIRI udvikler lige nu et nyt statsligt tilsyn med visitation og indplacering på danskuddannelserne. Det sker i forlængelse af den danskuddannelsesreform, der forventes at blive vedtaget i maj.

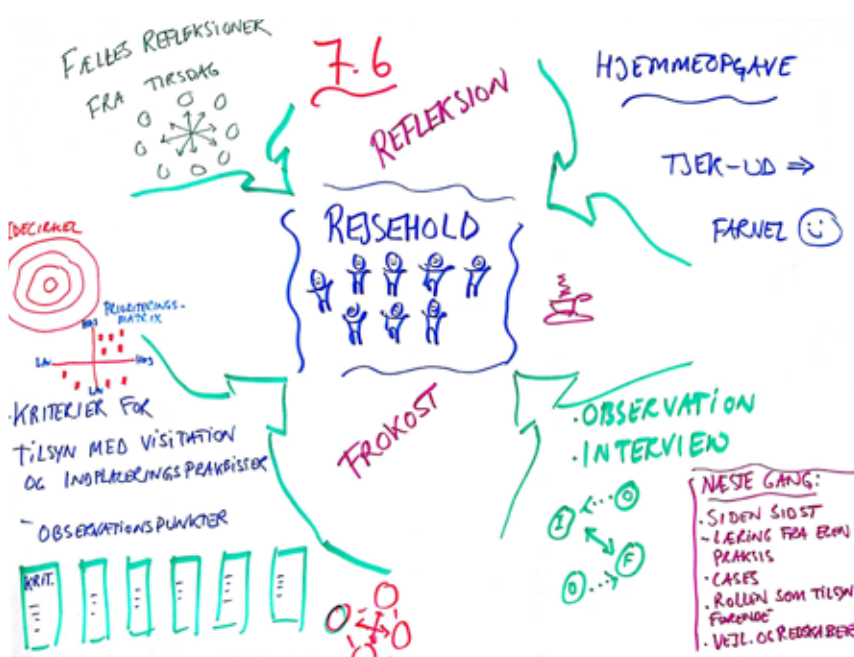
Tilsynet har til formål at fremme kvalitet i forbindelse med visitation og indplacering hos udbydere af danskuddannelser. SIRI vil afdække nuværende praksisser hos landets udbydere af danskuddannelser for at undersøge, om der skulle være behov for lovjusteringer, samt for at revidere eksisterende visitationsvejledning og visitationsmateriale.

Som en del af en løbende kvalitetssikring ønsker SIRI endvidere at understøtte dialog og videndeling mellem kommuner i faglige fora for udbydere. Fx som møder om temaer, der er relevant for den praksis, der er på området.

Tilsynene vil blive tilrettelagt på baggrund af SIRIs udtag af stikprøver og udført af et rejseshold af fagpersoner rekrutteret af SIRI. De første tilsyn forventes afholdt i efteråret 2017 og foråret 2018, hvorefter SIRI vil afgive anbefalinger til evt. lovjusteringer på området samt til kommende tilsyn.

Vi har rekrutteret 8 kvalificerede fagfolk til SIRIs tilsynsrejsehold fra et bredt udsnit af sprogcentre i hele landet – store som små, private som kommunale.

I starten af juni afviklede vi de to første mødegange i forberedelseskurset, hvor vi bl.a. arbejdede med tilsynskriterier og tilsynsmetoder.

Poster fra første mødegang på rejsesholdets forberedelsesforløb.

KURSER FOR UNDERVISERE PÅ DANSKUDDANNELSERNE UDVIKLES FORTSAT

Helene Thise, adjunkt UCC Videreuddannelse, dansk som andetsprog.

Københavns Universitet og Professionshøjskolen UCC samarbejder fortsat om udvikling af efteruddannelsesstilbud til undervisere og vejledere på landets sprogcentre. Tilsammen råder de to institutioner over en stærk faglig ekspertise inden for dansk som andetsprog, og har erfaring med at omsætte den teoretiske viden i en række undervisningssammenhænge, herunder målrettet undervisere på danskuddannelserne. Vi forsøger fortløbende at udvikle kurser der rammer sprogcentrenes behov og ønsker, og samtidig at give adgang til ny forskning og viden inden for feltet.

I maj måned sætter kurset *Sprogtestning og evaluering* fokus på hvordan modultesten kan bruges konstruktivt i undervisningen, så den ikke blot afslutter et forløb på et bestemt modul, men indtænkes i en større helhed og læringsperspektiv. Sprogtestning og vurdering foregår jo også i den almindelige undervisning, og gennem fokus på den formative anvendelse af sprogtestning, giver kurset viden og konkrete ideer til brug i undervisningen. Kurset afholdes på Campus Carlsberg d. 11.5. og 18.5. Tilmelding inden 1. maj.

I efteråret 17 udbydes to nye kurser, nemlig *Translanguaging*, som præsenterer nye metoder til at inddrage kursisternes flersproglige resurser bevidst og strategisk i danskundervisningen, lige som et forløb om dysleksi i relation til dansk som andetsprog er under udvikling.

Se kurserne på hjemmesiden som opdateres løbende: <https://ucc.dk/konsulentydelse/skole/dansk-som-andetsprog/sprogcentre>.

Tilmelding til sprogcenternyhedsbrev på hjemmesiden.
For rekvirerede forløb kontakt Helene Thise helt@ucc.dk

SUPPLEMENT TIL KURSUSKATALOG UCC/KU – NYT I EFTERÅRET 2017

Målstyret undervisning – at arbejde med tydelige mål i sin undervisning

På kurset gives teoretisk baggrund for målstyret læring, og feedback, og derefter arbejder vi praktisk med deltagernes opstilling af tydelige, håndterbare læringsmål for enkelte lektioner eller forløb. Vi diskuterer hvordan vi pædagogisk kan arbejde med mål, der udvikler kursisternes opmærksomhed på egen progression og læring.

v. Mette Ginman, lektor UCC

Funktionel respons og skriftligt arbejde

Vi ser på begrebet synlig pædagogik, og viser hvordan læreren i sin undervisning kan opstille synlige kriterier for kursisternes skriftlige produkter, der støtter såvel kursistens skriveproces som lærerens undervisning og responsgivning. Fokus er på kursisternes skriftsprog og sammenhængen mellem den gode pædagogiske praksis og en funktionel respons, der motiverer og støtter deres sproglige udvikling.

v. Stine Kragholm Knudsen, lektor UCC

Translanguaging—strategisk inddragelse af flersproglige resurser i undervisningen

Præsentation af teoretisk viden og praktiske metoder til at arbejde med målrettet inddragelse af kursisternes flersproglige resurser på en strategisk og meningsfuld måde i læringen. Pædagogiske og kognitive strategier.

v. Anne Holmen, professor KU og Helene Thise, lektor, UCC

Dysleksi og voksne med dansk som andet-sprog – kursus med individuel tilmelding, november-december 2017

Kurset adresserer to spørgsmål: Hvordan identificerer vi dysleksi hos personer med DSA? Og hvilket undervisningsindhold og hvilke læreprocesser er hensigtsmæssige at gribe til når undervisningen skal tage højde for dysleksi som et centralt læringsvilkår?

v. Martin Hauerberg Olsen, adjunkt UCC

TILSKUD

Sprogcentret kan søge tilskud fra efteruddannelsespuljen, som har næste ansøgningsfrist d. 1.6.17. (uim.dk/puljer)

Alle forløb kan rekvireres ved henvendelse til Helene Thise, UCC: helt@ucc.dk

NORDISKE SPROGLÆRERE: UDLÆNDINGE SKAL HAVE SPROGET OG JOBPARATHEDEN IND MED MOTORSÅVE OG IPADS

fortsat fra forsiden ...

Dansk og Beskæftigelse i SIRI bidrog med en præsentation af sammenhængen mellem sprogundervisning og beskæftigelse. Præsentationen byggede bl.a. på det nye idékatalog om god praksis i den beskæftigelsesrettede danskundervisning, som også indeholder overvejelser om god praksis, der kan anvendes på Danskuddannelse 1. Idékataloget kan findes på uim.dk [http://uim.dk](http://uim.dk/arbejdsomrader/danskundervisning-og-prover-for-udlaendinge/danskuddannelse/god-praksis-i-den-beskaeftigelsesrettede-danskundervisning)

Der er sjældent dansk sprog i praktikken

Lektor Michael Svendsen Pedersen fra RUC har undersøgt, hvilke sprog og kommunikationssituationer flygtninge møder på forskellige arbejdspladser i deres praktik i Norge og Danmark. Han pegede på det problem, at det er sjældent, at udlændinge får talt dansk i deres praktik. Oftest har de kun få lejligheder til at tale med deres kolleger og bruge sproget. Det er vigtigt, pointerede han, at både sprogundervisningen og arbejdspladsen i højere grad bidrager til, at kursisterne får mulighed for at anvende et bredt, aktivt dansk. Det er også vigtigt, at de får mere viden om, hvordan de udvikler sig som medarbejdere på arbejds-

pladsen gennem danskundervisningen. Det øger muligheden for at kursisterne bliver jobparate.

Kvinder i job som skovarbejdere

Jobparate bliver kursisterne også gennem det svenske tilbud i Yrkes-sfi i Skåne. I denne model tilbydes udlændinge 25 timers erhvervsuddannelse og 15 timers SFI (svensk for indvandrere). Uddannelsen er specielt rettet mod flygtninge og indvandrere og indeholder forløb inden for de erhvervsområder, hvor man ved, der mangler arbejdskraft, typisk ufaglært arbejde. Der blev præsenteret et forløb med uddannelse til skovarbejder, hvor kursisterne bl.a. tog motorsavkursus og lærte om sikkerhed. Et par modne syriske kvinder er blevet landskendte i Sverige, fordi de har uddannet sig og nu arbejder i skoven.

Sproglærere og faglærere sammen giver bonus

Eva Winnberg og Therese Grånäs, lærere fra Levanger i Nordnorge, præsenterede en ny trin-model – en såkaldt ressourcetrappe - til beskæftigelse. Forløbet består af 6 trin med kombinerede forløb med sproglærere og faglærere. På

NORDISKE SPROGLÆRERE: UDLÆNDINGE SKAL HAVE SPROGET OG JOBPARATHEDEN IND MED MOTORSÅVE OG IPADS

... fortsat fra forrige side

trods af, at modellen er dyr, har Levanger kommune alligevel valgt denne model, fordi den faktisk får deltagerne i beskæftigelse og selvforsørgelse. Projektet var en succes for gruppen uden uddannelse. I præsentationen fulgte vi kvinden Neimat, der hverken havde gået i skole i hjemlandet og nogensinde haft et job uden for hjemmet. Hun havde taget turen op ad Levangers ressourcetrappe og havde arbejdet i forskellige vikariater. Under konferencen tikkede en sms ind fra Levanger til oplægsholderne, der kunne fortælle, at Neimat netop var blevet fastansat i et job.

Arbejds sproget ind i undervisningen med iPads

I Norge er man også langt fremme med brug af iPads i sprogundervisningen. Elisabeth Bergander fra Bærum Kommune har for Nordisk Alfaråd udarbejdet en film om, hvordan kursisterne kan udvikle deres mundtlige og skriftlige sprog gennem en ret ukompliceret brug af en iPad. Med denne teknologi kan kursisterne hente sproglige input fra arbejdspladsen ind i undervisningen og fra undervisningen ud på arbejdspladsen.

En vigtig aktivitet på konferencen var workshops, hvor konferencedeltagerne drøftede, hvordan undervisningen kan organiseres, så kursisterne får mulighed for både at udvikle grundlæggende litteracitet og arbejdskvalificerende sprog. Fra hele Norden hørte vi om lærerkompetencer og kompetenceudvikling, om brugen af mentorer og om, hvordan undervisningen kan støtte kursisterne i at anvende deres ressourcer i undervisningen og i arbejdspraktikken. Fra Danmark var der oplæg fra Vestegnens Sprog- og Kompetencecenter om deres ungeindsats med tæt samarbejde mellem frivillige, kommune og sprogcenter. Læs mere om projektet på s. 19.

De fleste oplæg og referater kan hentes her: <http://uim.dk/arbejdsomrader/danskundervisning-og-prover-for-udlaendinge/konferencer-seminarer-mv-1>

NYT PROGRAM FOR EFTERUDDANNELSE AF LÆRERE PÅ DANSKUDDANNELSERNE

Af Karen Lund og Natasja T. Kappel Pedersen

Institut for pædagogik og uddannelse (DPU),
Aarhus Universitet

Udbyder i samarbejde med Udlændinge- og Integrationsministeriet, Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) et efteruddannelsesprogram for lærere på sprogskoler og andre udbydere af dansk som andetsprog for unge og voksne.

Vi tilbyder skolebaserede kurser og pædagogiske dage inden for aktuelle temaer samt landsdækkende kurser med individuel tilmelding, herunder prøve- og testrelaterede kurser. Ud over de kurser der tilbydes i dette program, er skolerne desuden altid meget velkomne til at foreslå andre kurser efter egne ønsker og behov. Skolerne er ligeledes velkomne til at komme med forslag til andre oplægsholdere. Kursusbeskrivelserne i programmet er således inspiration for sprogskolerne - tid, sted og specifikt fokus for det enkelte kursus fastlægges ud fra sprogskolens særlige ønsker i samarbejde med kursuslederne og DPU.

Kurserne kan afholdes lokalt på den enkelte sprogskole eller sprogskolerne kan slå sig sammen og rekvirere et fælles kursus. Dette kan være med til at sikre bedre muligheder for afvikling, samt styrke det faglige netværk på tværs af sprogskolerne.

Programmet for kurser i efteråret 2017 er på gaden nu med forskellige aktuelle temaer, samt kurser i Eksaminatørrollen. Derudover udbyder vi kurset: De afsluttende prøver i dansk som andetsprog - hvorfor, hvad, hvordan?

Hele programmet kan ses via følgende link:

<http://edu.au.dk/uddannelse/kurserogefteruddannelse/dansksomandetsprog/skolebaseredekurserogpaedagogiske-dage/>

For råd og vejledning, samt ønsker om kurser kontakt:

Natasja T. Kappel Pedersen

nape@edu.au.dk

EU PROJEKT SÆTTER FOKUS PÅ SPROGSKOLES INDSATS FOR UNGE FLYGTNINGE I KASTRUP

af Nina Maria Skafte og Lone Bukh Kjær

Den Finske forsker Päivi Gynter besøger Vestegnens Sprog- og Kompetencecenter (VSK) i Kastrup som et led i det europæiske forskningsprojekt EduMap <http://blogs.uta.fi/edumap/>. I fem dage besøger hun skolens ansatte, frivillige, unge flygtningekursister samt en fagspecialist fra jobcenterets integrationsafdeling. EduMap har valgt sprogskolens flygtningeindsats som eksemplarisk "case" i Danmark, pga. den helhedsorienterede tilgang til undervisning, hvor sprogskolen, jobcenteret, arbejdspladserne og de frivillige fra lokalsamfundet indgår i et tæt samspil.

Fokus på de unge flygtninge

Fra starten af 2015 kom der en stadig voksende gruppe af flygtninge til sprogskolen i Kastrup, som i dag tæller ca.

250 flygtninge, hovedsagligt fra Syrien og Eritrea. Heraf er en stor del unge under 25 år og det er særligt denne gruppe, forskningsprojektet EduMap har fokus på. Flygtningegruppen har en særlig profil, hvor mange er præget af flugt- og krigsoplevelser i forskellig grad. Og samtidig med at de skal finde sig til rette i deres nye lokalsamfund, skal de straks efter ankomst i kommunen starte deres integrationsprogram med krav om aktivering, jobsøgning og sprogskole.

Koordineret indsats giver bonus

Sprogskolen har derfor fra start forsøgt at tænke danskundervisningen ind i en helhed i samspil med kursisternes øvrige liv: deres praktik eller arbejde, deres fritidsaktiviteter,

EU PROJEKT SÆTTER FOKUS PÅ SPROGSKOLES INDSATS FOR UNGE FLYGTNINGE I KASTRUP

... fortsat fra forrige side

det lokalsamfund de er en del af, og den kontakt de har til kommunen. Vi samarbejder desuden med kommunen, fx om at fastlægge hhv. praktik- og undervisningsdage og afholder samtaler med sagsbehandlere på skolen. Fordi indsatsen er blevet mere koordineret og opleves den også mere sammenhængende for kursisten end tidligere.

Frivillige ind i undervisningen

I danskundervisningen tages der udgangspunkt i et sprog, der er autentisk og relevant for kursisternes arbejds- og hverdagsliv. Og arbejdspladser, lokalsamfundet, og frivillige inddrages i vidt omfang i undervisningen. Vi har for eksempel inviteret frivillige ind som samtalepartnere i undervisningen, og hver mandag afholder 10-20 lokale frivillige en sprogcafé for alle interesserede på skolen. Mange af flygtningene har desuden danske venskabsfamilier, deltager i kommunens sportsaktiviteter og bidrager aktivt til kulturarrangementer i kommunen med bl.a. musik, dans, madlavning og fotoudstillinger, som der forud er arbejdet med i undervisningen på sprogskolen.

Det er sprogskolens erfaring, at der gennem det tætte samspil mellem alle implicerede opstår en synergieffekt, hvor både flygtningegruppens sprog, deres tilknytning til arbejdsmarkedet og deres deltagelse i lokalsamfundet styrkes.

FAKTA om EU-projektet EduMAP

<http://blogs.uta.fi/edumap/>

EduMAP står for:

Adult Education as a Means to Active Participatory Citizenship.

Projektets fokus:

Uddannelsesbehovet for unge (udlændinge, etniske minoriteter, nytilkomne) med begrænset funktionel literacitet, samt sproglige og sociokulturelle udfordringer.

Deltagerlande:

Finland (som repræsenterer Skandinavien), Estland, Tyskland, Grækenland, Ungarn, Tyrkiet, Storbritannien, Spanien.

Päivi Gynther:

Post doc. forsker, Tammerfors Universitet, Finland.

Projektets tidsplan:

Det færdiggøres inden udgangen af 2019, hvor man kan læse mere om VSK's ungeprojekt og se det i en større europæisk kontekst.

EU PROJEKT SÆTTER FOKUS PÅ SPROGSKOLES INDSATS FOR UNGE FLYGTNINGE I KASTRUP

... fortsat fra forrige side

Tadesse

Tadesse er en af de kursister på sprogskolen, som har haft glæde af det tætte samspil mellem sprogskole, jobcenter, arbejdspladser og frivillige.

Tadesse er 27 år og startede på sprogskolen i foråret 2015. Han har fra start lagt energi i at lære dansk og aktivt taget i mod de tilbud, der har været med spogcafe, venligboere og andre frivillige og har nu et stort netværk med danskere i lokalsamfundet.

Tadesse er uformel tovholder på et volleyballhold, som nogle frivillige fra spogcafeen tog initiativ til at starte og når der er arrangementer i kommunen er Tadesse altid at finde.

I foråret 2016 var Tadesse i praktik på Hotel Hilton. Praktikken var arrangeret af jobcenteret i samarbejde med sprogskolen, som med til at udvælge kursister til praktikken og desuden stod for danskundervisningen på praktikstedet. Tadesse kom i praktik som Houseman og klarede det så godt, at han nu har ordinært deltidsarbejde på hotellet.

I mellemtiden har Tadesse også fået sin kone til Danmark og er blevet far til en lille dreng. Hans kone går også på sprogskolen og tager del i de aktiviteter, der er på sprogskolen og familien er naturligvis med i det netværk Tadesse har fået opbygget.

Tadesse afslutter Danskuddannelse 3 til december og drømmer om at tage en uddannelse i fremtiden.

Lone Bukh Kjær

Nina Maria Skafte

VUF, VOKSENUDDANNELSESCENTER FREDERIKSBERG, DELTAGER I EU-PROJEKTET L2LBYTE2.

Af Susan Hilden Otte, Jacob Mackey-Sennels og Tove Rasmussen, VUF

Projektets titel betyder: Learning to Learn By Teaching vol.2. Det bygger nemlig videre på et L2LByTe(1), som vi dog ikke deltog i. I det første projekt producerede studerende og kursister såkaldte Knowledge Clips på engelsk om kulturelle emner som sang, dans, mad og drikke, og de deltagende undervisere diskuterede, hvad det kom til at betyde for rollefordelingen mellem lærere og kursister, samt hvordan man evaluerer denne type undervisning og læring. Et knowledge clip er et lille videoklip, hvor en lærer – eller en eller flere kursister – forklarer noget eller præsenterer noget, som deltagerne skal reflektere over og diskutere indbyrdes. Der er en dobbelthed på flere niveauer i projektet. I det første forløb var det både kursisterne og underviserne, der blev klogere på læring – kursisterne 'lærte at lære ved at undervise' (bl.a. via deres knowledge clip), og underviserne blev klogere på læring ved at reflektere over effekten af disse aktiviteter i undervisningen. Desuden er der såvel på det første forløb som på det igangværende forløb både deltagerne, som beskæftiger sig med videreuddannelse af lærere, og deltagere, som er direkte beskæftiget med undervisning af unge og voksne. Således også de to undervisere fra VUF, som i det daglige underviser på danskuddannelserne.

Grundtankerne i projektet er, at det skal

- udvikle pædagogiske og didaktiske kompetencer
  - både hos dem, der underviser elever eller kursister, og dem som beskæftiger sig med videreuddannelse af undervisere
- udvikle læreres bevidsthed om en tilgang, hvor læreren er facilitator (og selv i gang med at lære), mens de lærende er mere aktive og bevidste om egen læring
- bygge videre på tankerne fra 'Flipped Classroom', mere konkret i form af kursisters produktion af knowledge clips, hvor de præsenterer eller forklarer noget fagligt eller noget om deres egen læring.

Deltagerkredsen i projektet er mangfoldig:

- Et italiensk universitet (som har koordinatorfunktionen og bl.a. videreuddanner engelsklærere fra gymnasier o.lign.)
- Et University College fra Belgien (som videreuddanner og uddanner lærere og pædagoger og hvis faste repræsentant har tænkt de fleste tanker bag projektet)

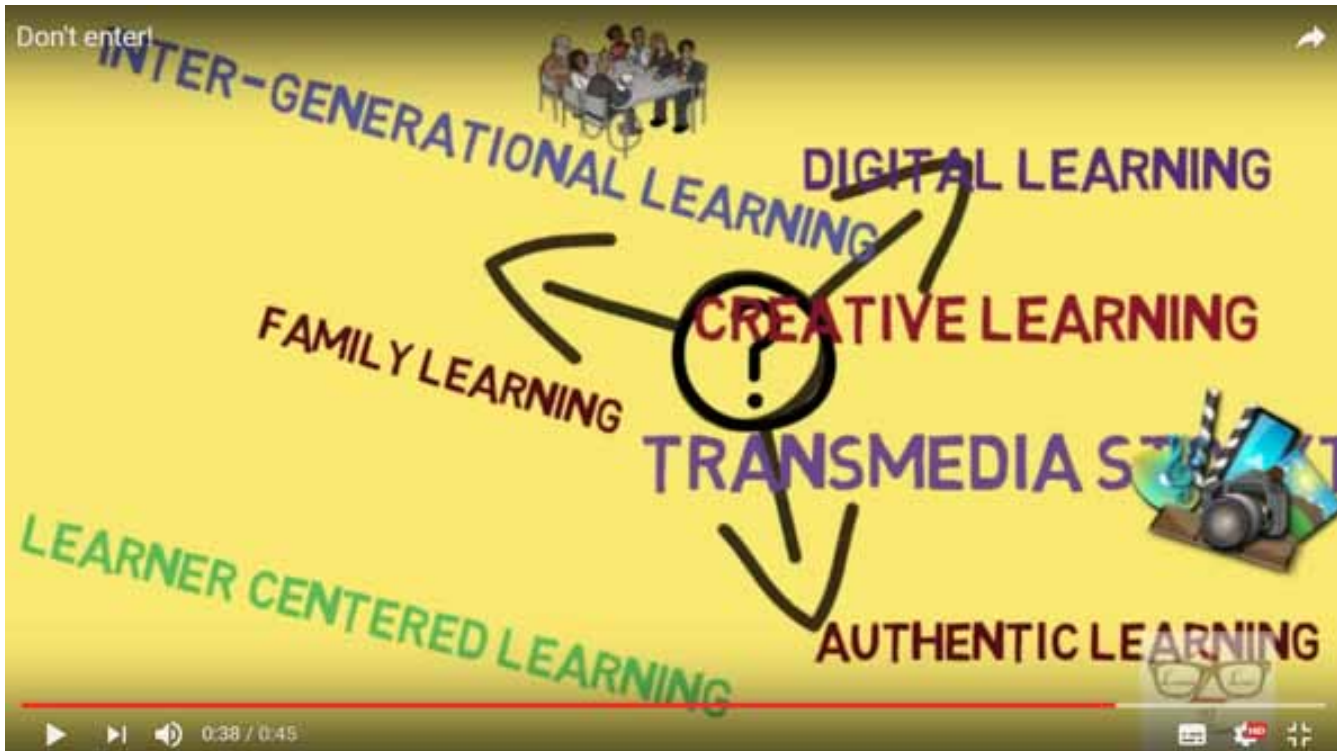
- Et konsulentfirma fra England (som varetager evaluatortfunktionen)
- En mellemskole fra Portugal (som underviser elever fra 12 – 18 år og desuden tilbyder kompetenceafklaring og opkvalificering af voksne, og som arbejder med et projekt, hvor bedsteforældre inddrages i undervisningen på indskoling)
- En økonomisk erhvervsskole i Rumænien (som arbejder med Family Learning, hvor forældre trod evt. manglende skolegang inspireres til at støtte konkret op om deres børns undervisning og læring)
- Et græsk kulturcenter (som underviser udlændinge i græsk sprog og kultur uden de lovgivningsmæssige rammer, vi kender på danskuddannelserne)
- En teknisk erhvervsskole i Rumænien (som bl.a. arbejder med at udvikle e-learning ved at udvikle undervisningsprogrammer, der ligner digitale spil)
- VUF (som primært repræsenterer danskuddannelserne, men som i organisationen også har AVU-undervisning, Ordblindeundervisning og HF-undervisning)
- En erhvervsskole på Sicilien (som primært uddanner unge til turistbranchen, men som også har en del programmer for voksne og ældre i området med kort eller ingen skolegang.)

Vi har mødtes i alt 4 weekender med ca. ½ års mellemrum for at udveksle erfaringer (så godt det nu kan lade sig gøre, når alle har vidt forskellige praksisser at forholde sig til), fremlægge for hinanden og drøfte, hvordan vi bedst muligt kan opfylde projektets mål. Imellem møderne har vi skrevet artikler og udarbejdet knowledge clips om hvert vores faglige felt. På VUF har vi beskæftiget os med Transformativ læring. Projektets allersidste fælles-aktivitet er en uges Teacher Training i maj 2017 på Universitetet i Viterbo, Italien, med deltagelse af projektmedarbejderne og andre undervisere fra de involverede institutioner.

Endelig er et website under opbygning, hvor man kan bevæge sig rundt og se knowledge clips og læse artikler om de forskellige faglige emner, vi har arbejdet med i projektet. Yderligere vil der være et forum, hvor enhver kan give sit besyv med i form af den 'My Story', den pågældende kommer til at tænke på.

VUF, VOKSENUDDANNELSESCENTER FREDERIKSBERG, DELTAGER I EU-PROJEKTET L2LBYTE2.

... fortsat fra forrige side

Transformativ læring og dansk som andetsprog

Da vi på VUF blev inviteret til at deltage i projektet L2LByTe2, blev vi samtidig spurgt, om vi ville arbejde med Transformativ læring, hvilket vi uden tøven svarede ja til, fordi det giver god mening ift. Danskuddannelserne.

Teorien om Transformativ læring er udviklet i 70'erne af den amerikanske professor Jack Mezirow. Han definerer Transformativ læring som '...en proces, hvorigennem voksne mennesker lærer selv at tænke kritisk i stedet for at tage de antagelser, der underbygger et synspunkt, for givne.'

Refleksion gør det ikke alene. Der er kun tale om en egentlig Transformativ læring, hvis læringen indebærer en fundamental stillen spørgsmål ved eller omorganisering af, hvordan man selv tænker og agerer. Man kan tale om en såkaldt 'objective re-framing', når kursisten kritisk reflekterer over andres antagelser, og om en såkaldt 'subjective re-framing',

når han eller hun kritisk reflekterer over egne antagelser og over, hvad vedkommende selv tager for givet.

Det giver god mening i forhold til kursisterne på danskuddannelserne, som står over for utallige udfordringer med ikke at tage noget for givet, som kan bremse eller blokere for indlæringen. Fra eksempelvis 'Det fremgår vel, om jeg taler om en mand eller en kvinde' over 'Hvis jeg siger: 'Du skal hjælpe mig!' må det vel være høfligt nok' til 'Jeg behøver vel ikke være aktiv, så længe læreren ikke forlanger det af mig' eller fra..... til ...

At lære et andetsprog indebærer, at man så at sige 'er i sproget, mens man lærer det'. Det kan være vanskeligt, især for voksne. Den lærende kan føle sig ensom og akavet i rollen som elev (tilbage på skolebænken) og oplever måske endda at blive mødt som inkompetent sprogbruger, når han eller hun forsøger at kommunikere på andetsproget uden for klasserummet. Læringsprocessen vikles ind i integrations-

VUF, VOKSENUDDANNELSESCENTER FREDERIKSBERG, DELTAGER I EU-PROJEKTET L2LBYTE2.

... fortsat fra forrige side

Alle deltagere forsamlet på Santorini marts 2016

processen og i den proces det er at (gen-)finde sig selv i det nye lands nye omgivelser (og lære at leve med, at man ikke altid kan tage for givet, hvad man ellers plejer at have det ganske godt med at tage for givet.)

At lære et andetsprog betyder, at man må lære at lære – som voksen, hvilket ikke er det samme som at lære som barn. Så den lærendes erfaringer fra barndommen er ikke nødvendigvis til megen hjælp. Den lærende må tilegne sig færdigheder i det 'at tilpasse sig', 'at udtrykke sig', 'at samarbejde' og 'at være kreativ' – endda på et sprog, som endnu ikke er tilegnet. (Adaptability, Expressions of yourself, Collaboration and Creativity er kernebegreber i L2LByTe2.)

Ofte mangler læreren og den lærende et fælles sprog til at tale om læreprocessen og de vanskeligheder, som læreprocessen indebærer. Men teorien om Transformativ læring kan være en inspirationskilde for underviseren. Og brugen af knowledge clips kan være anledning til en diskussion mellem kursister og underviser om rollefordelingen imellem dem. Måske kender læreren ikke altid alle svarene? Måske

tager han noget for givet, som jeg ikke mener, man bør tage for givet? Måske er det mig, der tager noget for givet? Måske er den kursist, som jeg opfatter som lidt mindre dygtig til dansk end jeg selv er, alligevel den, der har mest at sige om netop dette emne?

Et knowledge clip stimulerer kursisterne på en anden måde, end det skrevne eller talte ord gør, og kan på anden vis hjælpe kursisterne til at reflektere over dem selv, give dem rum til at udforske egne følelser og ideer. Det kan stimulere kursisternes refleksioner over egen læring. Lærer jeg noget? Hvordan hænger det sammen med den, jeg er, og med min personlige historie? Hvilken viden og hvilke færdigheder har jeg tilegnet mig? Hvad kan jeg bruge det til? Det kan med andre ord understøtte den transformativ læringsproces, hvor kursisterne lærer at 'tænke kritisk ved at stille spørgsmål ved de antagelser og forventninger, som skaber og påvirker, hvordan vi tænker og hvad vi gør.' Et element i læreprocessen for den voksne kursist, men også en nødvendig forudsætning for læreprocessens resultater.

VUF, VOKSENUDDANNELSESCENTER FREDERIKSBERG, DELTAGER I EU-PROJEKTET L2LBYTE2.

... fortsat fra forrige side

Projektmøde på Frederiksberg, første weekend i oktober 2016

Et glimrende eksempel på et Knowledge Clip, som samtidig forklarer, hvad Transformativ læring handler om, kan findes på YouTube: [Introducing transformative learning theory by Christine Jarvis:](https://www.youtube.com/watch?v=liU1zsi3X8w)

<https://www.youtube.com/watch?v=liU1zsi3X8w>

Foruden artiklen af Jack Mezirow: 'Transformativ læring – overblik, svar på kritik, nye perspektiver' i: Illeriis (red.): 'Læringsteorier, 6 aktuelle forståelser.' 2007 som vi her citerer fra, giver artiklen 'Transformative learning' på Wikipedia et godt overblik:

https://en.wikipedia.org/wiki/Transformative_learning

Begge steder gives forslag til eventuel videre læsning.

Og rundvisning på Christiania oktober 2016